

4. Бардовская А. И. Синестетическая метафора с компонентом значения “температура” в русском и английском языках: опыт работы с электронными библиотеками / А. И. Бардовская // Вестник Вятского государственного гуманитарного университета, Филология и искусствоведение. – 2011. – № 2 (2). – С. 78–85.
5. Галеев Б. М. Литература как “полигон” для изучения синестезии / Б. М. Галеев // Междисциплинарные связи при изучении литературы : [сб. науч. тр.]. – Саратов : Изд-во СГУ, 2003. – С. 33–38.
6. Елина Е. А. Вербальные интерпретации произведений изобразительного искусства : [монография] / Евгения Аркадьевна Елина. – Саратов : Саратов. гос. соц.-эконом. ун-т, 2002. – 256 с.
7. Залевская А. А. Корпоральная семантика и интегративный подход к языку / А. А. Залевская // Залевская А. А. Психолингвистические исследования. Слово. Текст : Избранные труды. – М. : Гнозис, 2005. – С. 245–255.
8. Пищальникова В. А. Психопоэтика : [монография] / Вера Анатольевна Пищальникова. – Барнаул : Изд-во Алтайск. гос. ун-та, 1999. – 176 с.
9. Ульманн С. Семантические универсалии / С. Ульманн // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1970. – Вып. V. – С. 250–299.
10. Day S. Synaesthesia and Synaesthetic Metaphors [Электронный ресурс] / S. Day. – Режим доступа : <http://psyche.cs.monash.edu.au/v2/psyche-2-32-day.html>.
11. Ramachandran V. S., Hubbard, E. M. Synaesthesia – A Window into Perception, Thought and Language [Электронный ресурс] / V. S. Ramachandran, E. M. Hubbard. – Режим доступа : <http://psy2.ucsd.edu/~edhubbard/papers>.

ИСТОЧНИКИ ИЛЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРИАЛА

12. Английская библиотека [Электронный ресурс]. – М. : “Адепт”, 2002 (CD-ROM).
13. Русская литература : от Нестора до Маяковского [Электронный ресурс]. – М. : ДиректМедиа, 2003. – (CD-ROM).

КОНСТРУКТИВНО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЖАНРУ ЗАПИСОК МАНДРІВНИКА (на матеріалі статей англомовного видання “High Life”)

ВАЙНОРЕНЕ І. П., ТИТАРЕНКО О. Ю.

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

Успішний розвиток людського суспільства неможливо уявити без такої складової, як подорож. Жага до пізнання нового штовхала відчайдушних шукачів пригод вирушати в далекі і небезпечні мандри, завдяки яким на сучасних географічних мапах набагато менше так званих “білих плям”, ніж сто і навіть п'ятдесят років тому, а світова література збагатилась видатними творами, написаними різними мовами, присвяченими подорожам. Ця складова людського буття віддзеркалена в британській літературі у творах

таких письменників, як, наприклад, Л. Стерн, Д. Дефо, Ф. Мюрріет, Д. Свіфт, Р. Л. Стівенсон, Р. Кіплінг, Л. Керолл, С. Моем, Д. Конрад, Дж. Оруелл, О. Хакслі, Г. Лоуренс, Л. Даррелл та багато інших.

Сучасна концепція подорожей реалізується через туризм, учасники цього процесу – туристи – стають парадигмальними зразками культурного простору та ідентичності [8, р. 600], а письменники, чия творчість концептуально пов'язана з подорожами, з одного боку, є учасниками самого процесу подорожі в ролі туристів, а з другого – пропагують туризм як особливий спосіб набуття універсальних знань про навколишній світ. За визначенням Д. Маккенелла, турист розвивається в модель сучасної людини “взагалі” (“modern-man-in-general”) [7, р. 23].

Спочатку туризм був соціальною практикою локального масштабу, але з середини ХХ сторіччя його розвиток, набуваючи ознак глобального процесу, залучаючи у свою діяльність великі людські ресурси з одного боку і зачіпаючи різні сторони суспільного життя з іншого. На думку американського дослідника міфології Д. Кемпбела, подорожі уособлюють ритуал ініціації, відтворюють різноманітні форми образів переходу свідомості особистості, у процесі якого відбувається формування ідентичності особистості [4, р. 45]. Таким чином, сама модель постіндустріального суспільства визначає основні напрямки щодо пропаганди туризму як особливого способу набуття універсальних знань.

Оскільки туристична галузь є дуже динамічною, то й матеріал для досліджень стає більш різноманітним. Проблеми туризму як особливої галузі людської діяльності вивчали видатні представники антропології, економіки, соціології, культурології, психології, філософії, географії, зокрема Ж. Бодрійяр, Г. Гачев, П. Вайль, Е. Коен, Дж. Кромантон, К. Леві-Строс, Д. МакКенел, Г. Маркузе, П. Сорокін, Дж. Уррі, А. Чудновський та інші.

Сучасний туризм виконує когнітивну функцію, за допомогою якої здійснюється обмін інформацією, як вербальною, так і невербальною, що реалізується через жести, ритуальну поведінку, які притаманні місцевій культурі.

Безпосередньо з когнітивною функцією туризму тісно пов'язана рекламна функція, тому що при величезному різноманітті сучасних туристичних програм агенції з надання туристичних послуг мають привернути увагу потенційних клієнтів саме до свого продукту.

Завдання:

– дослідити структурні, лексико-стилістичні особливості англійськомовних текстів рекламно-туристичного характеру;

– відстежити основні трансформації публіцистичного стилю у виданнях рекламно-інформативного характеру.

Матеріалом для дослідження стали статті, опубліковані у виданні авіаліній “British Airways”.

В умовах глобалізації сучасного світу особливого значення набуває проблема міжкультурних комунікацій, і феномен туризму, у свою чергу, стає предметом дослідження не тільки в межах вищезгаданих наук, а й у лінгвістиці.

Розвідки видатних представників у галузі лінгвістики присвячені аналітичним дослідженням жанру подорожей у світовій літературі в цілому, стилю творів окремих авторів, а також загальним стилістичним трансформаціям у межах текстів різної стилістичної спрямованості. Це праці І. В. Арнольд, І. Р. Гальперіна, Д. Крістала, В. А. Кухаренко, Дж. Ліча, Ю. М. Лотмана, В. В. Сдобникова, Ю. М. Скребнева, М. Ріффатера та багатьох ін.

Наприклад, І. Р. Гальперін пропонував розрізняти стиль газет і публіцистичний стиль, а в межах публіцистичного стилю він виділяв підстиль есе, підстиль ораторських промов і виступів, а також підстиль газетних і журнальних статей [2, с. 40]. Щодо записок подорожуючого, то цей жанр у художній літературі сформувався давно. Він виник на межі фіктивного та емпіричного наративів. Подорож надає оповіді об'єктивного характеру як у сприйнятті автора, так і сприйнятті читача. Реалістичний ефект досягається автором за рахунок того, що він одночасно є учасником подій і стороннім спостерігачем [3, с. 11].

Завдяки оповіді подорожуючого читач має можливість познайомитися з життям та звичаями людей, яких автор зустрічає під час своїх мандрів. Такі нотатки здебільшого присвячені відкриттю чогось нового або руйнуванню традиційних міфів, при чому описи і роздуми можуть бути суто суб'єктивно-авторськими або ж представленими в соціально-політичній проекції. Описи подорожей відомі у світовій літературі з давніх давен. Ще в античній літературі існував розподіл описів (по суші – перієєгези та по морю – перили). Але не менш важливим є те, як впливає (емоційно, інформаційно, спонукально) цей текст на читача. За влучним висловлюванням І. Р. Гальперіна, “а саме в цьому (публіцистичному – прим. авт.) стилі ставлення автора до предмета думки виявляється особливо чітко і ясно, що походить з самої функції публіцистичного стилю – впливати на читача, викликати відповідну реакцію, бажану для автора повідомлення” [2, с. 401].

Тепер пропонуємо звернутись до статей, написаних журналістами Дж. Сімпсоном (John Simpson) та Д. Аттенборо (Sir David Attenborough) спеціально для журналу “High Life”, який розповсюджується компанією “British Airways”. Стаття Джона Сімпсона (редактора міжнародних новин компанії BBS) називається “Letter from Jerusalem” (“Лист з Єрусалиму”). Варто звернути увагу на те, що форма листа має на меті звернення безпосередньо до внутрішнього світу читача і так впливає на його емоції та думки. Наприклад, автор пише про особливі звуки міста, за допомогою яких відтворює картини повсякденного життя цього “вічного міста”, де “... *the early morning crowing of the roosters, donkeys braying, the clattering of shutters, the first noisy greetings of the shopkeepers and porters, the smell of Turkish coffee and baking, the red, wintry sun shining low on the white limestone buildings*” [12, p. 35]. Увечері картина дещо змінюється, але незмінними залишається відчуття багатовікової історії: “*From the houses below, voices seeped up through the old wooden shutters: Arabic, Hebrew, Greek, once even French. A baby yowled, dogs barked, there was whimpering and laughter and amorous singing. But mostly there was nothing except my own loud footfalls; nothing, that is, but the faint background hum of 4,000 years of history*” [12, p. 35]. Отже, саме емоційна, а не просто описова форма розповіді

заохочує читача до власного знайомства з цим надзвичайним місцем на землі. Слід також звернути увагу на особливий авторський гумор, у розповіді про випадок з перевіркою в єрусалимському аеропорту: *“My carry-on bag and jacket went into X-ray machine, followed by a the handsome walking stick (у журналіста ушкоджене коліно – прим. авт.). A klaxon brayed out. Men in uniform came running and pointed their guns at me. It was a swordstick. I had tried to take a weapon onto a plane. In Israel. The look on my face convinced everyone that I hadn’t realised what it was. They gave it back, and even let me limp round the departure lounge with it. Then I had to hand it to the pilot personally. He gave it back, grinning, when we reached Paris”* [12, p. 36]. Завдяки цьому маленькому епізоду читач може впевнитись, що ізраїльські охоронні служби працюють професійно в складних політичних умовах і, водночас, толерантно ставляться до звичайних громадян, які можуть нести загрози для їхньої країни.

Стаття Девіза Атенборо, ведучого телепрограм про подорожі і натураліста, з назвою *“Notes from a traveller”* (*“Записки подорожуючого”*) написана стисло й лаконічно. Можна зазначити, що в стислій формі автор підбиває деякі підсумки своєї діяльності, даючи поради всім небайдужим, хто любить подорожувати: *“there are plenty of places I have’t been that I’d like to see. I’ve been on the edge of the Gobi Dessert but I wish to goodness I had been across it or deeply into it. That would have been wonderful”* [13, p. 36]. Автор легкими штрихами змальовує небезпечні боки подорожей, але робить це ненав’язливо, з почуттям гумору; *“Back in the 50s, I thought I’d had ... one night. I found myself sailing a small boat, trying to get to the giant lizards of the island of Komodo in Indonesia. We got into a whirlpool and had to wrestle all the hours of the night until a tide change, when we managed to get ourselves safe. I’ve often joked that it must be fun being a sloth, when all you have to do is hang from trees and chew leaves, but I’m perfectly happy as a human been”* [13, p. 36]. Ця ненав’язливість і гумор передається також через суто англійське використання модальних дієслів ‘should’, ‘would’: *“If only to learn one phrase in another language. I’d recommended ‘one more beer”*” [13, p. 37]. Автор закликає читача не бути пасивним спостерігачем цього світу, відкривати нові для себе світи, набувати життєвого досвіду: *“I think for people who want to explore, there is no thrill like it. I’m working on a programme at the moment called Frozen Planet and I got to both the North Pole and the South Pole. That’s a pretty extreme adventure”* [13, p. 37].

На жаль, обсяг цієї розвідки не дозволяє проаналізувати статті названих вище авторів більш докладно. Але, виходячи з наведених прикладів, можна зробити висновок про те, що інформаційно–рекламні тексти, написані в жанрі записок подорожуючого, мають позитивний настрій, спрямовані на те, щоб зацікавити читача не тільки прочитати, а й відвідати ті місця, про які йдеться в цих текстах. Своєрідна “адресність”, гумор, відсутність імперативних конструкцій, ненав’язливість та емоційність є головними складовими таких статей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык / Ирина Владимировна Арнольд. – М. : Флинта, 2012. – 300 с.

2. Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка / Илья Романович Гальперин. – М. : Изд-во литературы на иностранных языках, 1958. – 462 с.
3. Борисенко А., Демурова Н. Льюис Кэрролл : мифы и метаморфозы [Электронный ресурс] / А. Борисенко, Н. Демурова // Иностранная литература. – 2003. – № 7. – Режим доступа : <http://magazines.russ.ru/inostran/2003/7/>
4. Campbell J. Inner Reaches of Outer Space : Metaphor as Myth and as Religion / Joseph Campbell. – N.Y. : A. van der Marck, 1986 – 148 p.
5. Cohen E. Toward a Sociology of International Tourism / E. Cohen // Social Research. – 1972. – V. 39. – P. 164–189.
6. Coulthard M. An introduction to discourse analysis / Malcolm Coulthard. – N. Y. : Longman, 1992. – 212 p.
7. MacCannell D. The Tourist / Dean MacCannell. – L. : University of California Press, Ltd, 1999. – 229 p.
8. MacCannell D. Staged Authenticity : Arrangements of Social Space in Tourist Settings American / D. MacCannell // Journal of Sociology. – V. 79 (3). – P. 589–603.
9. Urry J. The Tourist Gaze / John Urry. – London : Sage. – 2002. – 184 p.

ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ ДЖЕРЕЛА

10. Гуминский В. М. Путешествие / В. М. Гуминский / Литературный энциклопедический словарь. – М. : Сов. энциклопедия, 1987. – С. 314–315.
11. Longman Dictionary of Contemporary English [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ldoceonline.com/>

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

12. Simpson J. Returns to Jerusalem's old city / J. Simpson // Highlife, Travel and Leisure Magazine. – May, 2011. – P. 35–36.
13. Attenborough D. Notes from a traveller / D. Attenborough // Highlife, Travel and Leisure Magazine. – May, 2011. – P. 36–37.

ДОПУСТОВІ ДИСКУРСИВНІ МАРКЕРИ: ЗІСТАВНИЙ АСПЕКТ (на матеріалі англійської та української мов)

ВОЛКОВА Л. М.

Київський національний лінгвістичний університет

У багатьох лінгвістичних працях кінця ХХ – початку ХХІ ст. домінує думка про те, що пізнати сутність і природу мови без звернення до людини, людського чинника в мові неможливо [1, с. 9]. Інтенсивність та ефективність мовленнєвого впливу досить часто залежать від успішного вживання мовцем імпліцитних іллокутивних компонентів комунікації [3, с. 19], що іноді отримують мовне втілення за рахунок уживання мовцем неномінативних мовних одиниць. У діалогічному дискурсі інформація, що надається мовцем, знаходить втілення в дискурсивних маркерах, які позбавлені номінативно-референційної віднесеності як мовні одиниці, проте на дискурсивному рівні виконують функції, що насамперед пов'язані з дешифруванням мовного коду